Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

►**B**

NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/109/EÜ,

25. november 2003,

pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta

(ELT L 16, 23.1.2004, lk 44)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
►**M1**	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/51/EL, 11. mai 2011	L 132	1	19.5.2011
►**M2**	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1347, 14. mai 2024	L 1347	1	22.5.2024

Parandatud:

►**C1** Parandus, ELT L 90926, 25.11.2025, lk 1 (2024/1347)

▼B

NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/109/EÜ,

25. november 2003,

pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Objekt

Käesolevas direktiivis määratletakse:

a) tingimused, mille kohaselt liikmesriik võib tema territooriumil seaduslikult elavale kolmanda riigi kodanikule anda pikaajalise elaniku staatuse või selle staatuse tühistada, ja selle staatusega kaasnevad õigused; ning

b) seda staatust omavate kolmandate riikide kodanike elamise tingimused muudes liikmesriikides kui see, kus talle pikaajalise elaniku staatus anti.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *kolmanda riigi kodanik* – isik, kes ei ole liidu kodanik asutamislepingu artikli 17 lõike 1 tähenduses;

b) *pikaajaline elanik* – mis tahes kolmanda riigi kodanik, kellel on artiklites 4–7 sätestatud pikaajalise elaniku staatus;

c) *esimene liikmesriik* – liikmesriik, kes esimesena andis kolmanda riigi kodanikule pikaajalise elaniku staatuse;

d) *teine liikmesriik* – mis tahes muu liikmesriik kui see, kes esimesena andis kolmanda riigi kodanikule pikaajalise elaniku staatuse, ning kus see pikaajaline elanik kasutab oma elamise õigust;

e) *pereliikmed* – kolmanda riigi kodanikud, kes elavad asjaomases liikmesriigis kooskõlas nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiiviga 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta; ([1])

▼M1

f) *rahvusvaheline kaitse* – rahvusvaheline kaitse vastavalt nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/83/EÜ (miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta) ([2]) artikli 2 punktis a määratletule;

([1]) EÜT L 251, 3.10.2003, lk 12.
([2]) ELT L 304, 30.9.2004, lk 2.

▼B

g) *pikaajalise elaniku EL elamisluba* – asjaomase liikmesriigi väljaantud elamisluba pikaajalise elaniku staatuse andmise kohta.

Artikkel 3

Reguleerimisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigi territooriumil seaduslikult elavate kolmanda riigi kodanike suhtes.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes:

a) elab liikmesriigis seoses õpingute või kutseõppega;

b) tohib liikmesriigis elada seoses ajutise kaitsega või samal alusel elamisloa taotlemisega ning ootab otsust oma staatuse kohta;

▼M1

c) tohib liikmesriigis elada seoses kaitsega, mis ei kujuta endast rahvusvahelist kaitset, või seoses samal alusel elamisloa taotlemisega ning ootab otsust oma staatuse kohta;

d) on taotlenud rahvusvahelist kaitset ning kelle taotluse suhtes ei ole veel tehtud lõplikku otsust;

▼B

e) elab üksnes ajutiselt nt *au pair*'na, hooajatöölisena või teenusepakkuja lähetatud töötajana teenuste piiriülese pakkumise eesmärgil või on ise teenuse piiriülene pakkuja või kui tema elamisloa tähtaeg on ametlikult piiratud;

f) omab õiguslikku seisundit, mis on ette nähtud 1961. aasta diplomaatiliste suhete Viini konventsiooniga, 1963. aasta konsulaarsuhete Viini konventsiooniga, 1969. aasta erimissioonide konventsiooniga või 1975. aasta Viini konventsiooniga riikide esindamise kohta suhtlemisel ülemaailmsete rahvusvaheliste organisatsioonidega.

3. Käesolev direktiiv ei piira järgmiste õigusaktide soodsamate sätete kohaldamist:

a) ühenduse või ühenduse ja tema liikmesriikide ning kolmandate riikide vahelised kahe- ja mitmepoolsed lepingud;

b) kahepoolsed lepingud, mille liikmesriik ja kolmas riik on sõlminud enne käesoleva direktiivi jõustumist;

▼M1

c) 13. detsembri 1955. aasta elama asumist käsitlev Euroopa konventsioon, 18. oktoobri 1961. aasta Euroopa sotsiaalharta, 3. mai 1987. aasta muudetud Euroopa sotsiaalharta, 24. novembri 1977. aasta võõrtööliste õigusliku seisundi Euroopa konventsioon, 28. juuli 1951. aasta pagulasseisundi konventsiooni (mida on muudetud 31. jaanuaril 1967 New Yorgis allkirjastatud protokolliga) lisa lõige 11 ning 16. oktoobri 1980. aasta Euroopa leping pagulaste eest vastutuse ülekandmise kohta.

▼B

II PEATÜKK

PIKAAJALISE ELANIKU STAATUS LIIKMESRIIGIS

Artikkel 4

Elamise kestus

1. Liikmesriigid annavad pikaajalise elaniku staatuse kolmanda riigi kodanikele, kes on nende territooriumil elanud seaduslikult ja pidevalt viie aasta jooksul vahetult enne asjaomase taotluse esitamist.

▼M1

1a. Liikmesriigid ei anna rahvusvahelise kaitse alusel pikaajalise elaniku staatust, kui rahvusvaheline kaitse tühistatakse, lõpetatakse või kui selle uuendamisest keeldutakse vastavalt direktiivi 2004/83/EÜ artikli 14 lõikele 3 või artikli 19 lõikele 3.

▼B

2. Lõikes 1 osutatud perioodi arvutades ei võeta arvesse artikli 3 lõike 2 punktides e ja f osutatud põhjustel veedetud elamisperioode.

Artikli 3 lõike 2 punktis a osutatud juhtudel, kui kolmanda riigi kodanik on saanud elamise õiguse, mis võimaldab tal taotleda pikaajalise elaniku staatust, võetakse lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse ainult poolt elamisperioodidest, mis on veedetud õpingute või kutseõppega seoses.

▼M2

Isikute puhul, kellele on antud rahvusvaheline kaitse, võetakse lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse ajavahemikku, mis jääb rahvusvahelise kaitse taotluse (mille alusel anti rahvusvaheline kaitse) esitamise kuupäeva ja määruse (EL) 2024/1347 ([1]) artiklis 24 osutatud elamisloa andmise kuupäeva vahele.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1347, mis käsitleb nõudeid, millele kolmanda riigi kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/95/EL (ELT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj).

▼B

3. Äraolekuajad asjaomase liikmesriigi territooriumilt ei katkesta lõikes 1 osutatud perioodi ning neid võetakse selle arvutamisel arvesse tingimusel, et nende kestus on vähem kui kuus järjestikust kuud ja need kokku ei ületa kümmet kuud lõikes 1 osutatud perioodi jooksul.

Konkreetsetel ja erakorralistel ajutistel asjaoludel ning kooskõlas siseriikliku õigusega võivad liikmesriigid aktsepteerida esimeses lõigus ettenähtust pikemaid äraolekuaegu, mis lõikes 1 osutatud perioodi ei katkesta. Sellistel juhtudel ei arvesta liikmesriigid lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel asjaomast äraolekuaega.

Erandina teisest lõigust võivad liikmesriigid lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse võtta äraolekuaegu, mis on seotud töölähetusega, sh piiriüleste teenuste pakkumine.

▼M2

3a. Kui rahvusvahelise kaitse saaja tabatakse muus kui talle rahvusvahelise kaitse andnud liikmesriigis ja tal ei ole seejuures asjakohase riigisisese, liidu või rahvusvahelise õiguse kohaselt õigust seal viibida ega elada, ei võeta lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel arvesse talle rahvusvahelise kaitse andnud liikmesriigis seadusliku viibimise perioodi, mis sellele olukorrale eelnes.

Erandina esimesest lõigust, eelkõige juhul, kui rahvusvahelise kaitse saaja tõendab, et ta viibis või elas riigis ebaseaduslikult temast sõltumatutel põhjustel, võivad liikmesriigid kooskõlas riigisisese õigusega ette näha, et lõikes 1 osutatud perioodi arvutamisel ei võeta katkestust arvesse.

▼B

Artikkel 5

Pikaajalise elaniku staatuse saamise tingimused

1. Liikmesriigid nõuavad kolmandate riikide kodanikult selle tõendamist, et tal on iseenda ja tema ülalpeetavate pereliikmete jaoks:

a) stabiilne ja korrapärane sissetulek, millega ta suudab iseennast ja oma pereliikmeid ilma asjaomase liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada. Liikmesriigid hindavad kõnealuse sissetuleku laadi ja korrapärasust ning võivad seejuures võtta arvesse palkade ja pensionide miinimumtaset enne pikaajalise elaniku staatuse saamise taotluse esitamist;

b) ravikindlustus, mis katab kõiki riske, mis asjaomase liikmesriigi enda kodanike puhul üldiselt on kaetud.

2. Liikmesriigid võivad kooskõlas siseriikliku õigusega nõuda kolmandate riikide kodanikelt, et need täidaksid integratsioonitingimusi.

▼B

Artikkel 6

Avalik kord ja julgeolek

1. Liikmesriik võib keelduda pikaajalise elaniku staatuse andmisest avaliku korra ja julgeolekuga seotud põhjustel.

Asjaomast otsust tehes kaalub liikmesriik avaliku korra või julgeoleku vastu sooritatud õigusrikkumise raskust või laadi või asjaomase isikuga seotud ohte, võttes asjakohaselt arvesse elamise kestust ning sidemete olemasolu elukohariigiga.

2. Lõikes 1 osutatud keeldumine ei või põhineda majanduslikel kaalutlustel.

Artikkel 7

Pikaajalise elaniku staatuse saamine

1. Pikaajalise elaniku saatuse saamiseks esitab asjaomane kolmanda riigi kodanik taotluse oma elukohaliikmesriigi pädevale asutusele. Taotlusele lisatakse siseriiklikus õiguses ettenähtud dokumentaalsed tõendid selle kohta, et ta täidab artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimused, ning nõudmise korral kehtiv sõidudokument või selle tõestatud koopia.

Esimeses lõigus osutatud tõendid võivad sisaldada ka dokumentatsiooni elamispinna olemasolu kohta.

2. Pädev siseriiklik asutus annab taotlejale kirjaliku teatise otsuse kohta nii kiiresti kui võimalik ja igal juhul hiljemalt kuue kuu möödumisel taotluse esitamisest. Iga selline otsus tehakse asjaomasele kolmanda riigi kodanikule teatavaks kooskõlas siseriiklikes õigusaktides ettenähtud teavitamismenetlusega.

Taotluse läbivaatamise keerukusega seotud erandlikel asjaoludel võib esimeses lõigus osutatud tähtaega pikendada.

Lisaks sellele tuleb asjaomast isikut teavitada tema õigustest ja kohustustest, mis tulenevad käesolevast direktiivist.

Käesolevas sättes ettenähtud tähtaja jooksul otsuse tegemata jätmisest tulenevad tagajärjed määratakse kindlaks asjaomase liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.

3. Kui artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimused on täidetud ja isik ei kujuta ohtu artikli 6 tähenduses, annab asjaomane liikmesriik asjaomasele kolmanda riigi kodanikule pikaajalise elaniku staatuse.

Artikkel 8

Pikaajalise elaniku EL elamisluba

1. Pikaajalise elaniku elamisluba on alaline, kui artiklis 9 ei ole ette nähtud teisiti.

▼B

2. Liikmesriigid annavad pikaajalistele elanikele pikaajalise elaniku EL elamisloa. Elamisluba kehtib vähemalt viis aastat; see on vajaduse korral taotluse alusel automaatselt pikendatav.

3. Pikaajalise elaniku EL elamisluba võidakse välja anda kas kleebisena või eraldi dokumendina. See antakse välja vastavalt eeskirjadele ja standardmudelile, mis on sätestatud nõukogu 13. juuni 2002. aasta määruses (EÜ) nr 1030/2002, millega kehtestatakse ühtne elamisloavorm kolmandate riikide kodanike jaoks. ([1]) Rubriiki "loa liik" kirjutab liikmesriik "pikaajaline elanik – EL".

▼M1

4. Kui liikmesriik annab pikaajalise elaniku ELi elamisloa välja kolmanda riigi kodanikule, kellele ta on andnud rahvusvahelise kaitse, kannab ta kõnealuse pikaajalise elaniku ELi elamisloale rubriiki „Märkused" järgmise märkuse: „Rahvusvahelise kaitse andis [liikmesriik] [kuupäev]".

5. Kui teine liikmesriik annab pikaajalise elaniku ELi elamisloa välja kolmanda riigi kodanikule, kellele on pikaajalise elaniku ELi elamisloa, mis sisaldab lõikes 4 osutatud märkust, juba andnud muu liikmesriik, lisab teine liikmesriik pikaajalise elaniku ELi elamisloale sama märkuse.

Enne kui teine liikmesriik lisab lõikes 4 osutatud märkuse, taotleb ta kõnealuses märkuses nimetatud liikmesriigilt teavet selle kohta, kas pikaajaline elanik on endiselt rahvusvahelise kaitse saaja. Märkuses nimetatud liikmesriik vastab hiljemalt ühe kuu jooksul pärast teabetaotluse kättesaamist. Kui rahvusvaheline kaitse on lõpliku otsusega ära võetud, siis teine liikmesriik kõnealust märkust ei lisa.

6. Kui vastutus pikaajalise elaniku rahvusvahelise kaitse eest kanti kooskõlas asjaomaste rahvusvaheliste õigusaktidega või siseriikliku õigusega üle teise liikmesriiki pärast lõikes 5 osutatud pikaajalise elaniku ELi elamisloa väljastamist, muudab teine liikmesriik vastavalt lõikes 4 osutatud märkust hiljemalt kolme kuu jooksul pärast vastutuse ülekandmist.

▼B

Artikkel 9

Staatuse tühistamine või kaotamine

1. Pikaajalisel elanikul ei ole enam õigust pikaajalise elaniku staatusele järgmistel juhtudel:

a) tuvastatakse, et pikaajalise elaniku staatus on saadud pettuse teel;

b) rakendatakse väljasaatmist artikli 12 tingimuste kohaselt;

([1]) EÜT L 157, 15.6.2002, lk 1.

▼B

c) isiku äraolek ühenduse territooriumilt kestab 12 järjestikust kuud.

2. Erandina lõike 1 punktist c võivad liikmesriigid ette näha, et 12 järjestikust kuud ületav äraolek või teatud konkreetsetel või erakorralistel asjaoludel toimuv äraolek ei põhjusta staatuse tühistamist või kaotamist.

3. Liikmesriigid võivad ette näha, et pikaajalisel elanikul ei ole enam õigust pikaajalise elaniku staatusele juhul, kui ta kujutab ohtu avalikule korrale või julgeolekule, arvestades tema sooritatud õigusrikkumise kaalu, kuid selline oht ei ole väljasaatmise põhjuseks artikli 12 tähenduses.

▼M1

3a. Liikmesriigid võivad pikaajalise elaniku staatuse tühistada, kui rahvusvaheline kaitse tühistatakse, lõpetatakse või kui selle uuendamisest keeldutakse vastavalt direktiivi 2004/83/EÜ artikli 14 lõikele 3 või artikli 19 lõikele 3, kui pikaajalise elaniku staatus omandati rahvusvahelise kaitse alusel.

▼B

4. Pikaajalisel elanikul, kes on elanud teises liikmesriigis III peatüki kohaselt, ei ole enam õigust pikaajalise elaniku staatusele, mis on saadud esimeses liikmesriigis, kui seesama staatus on antud teises liikmesriigis artikli 23 kohaselt.

Pärast kuueaastast äraolekut selle liikmesriigi territooriumilt, kes andis pikaajalise elaniku staatuse, ei ole asjaomasel isikul igal juhul enam õigust pikaajalise elaniku staatusele nimetatud liikmesriigis.

Erandina teisest lõigust võib asjaomane liikmesriik ette näha, et konkreetsetel põhjustel võib pikaajaline elanik oma staatuse nimetatud liikmesriigis säilitada, kui äraolekuaeg on kestnud üle kuue aasta.

5. Seoses lõike 1 punktis c ja lõikes 4 osutatud juhtudega näeb staatuse andnud liikmesriik ette lihtsustatud korra pikaajalise elaniku staatuse tagasisaamiseks.

Seda korda kohaldatakse eelkõige neil juhtudel, kui isik on elanud teises liikmesriigis seoses õpingutega.

Pikaajalise elaniku staatuse tagasisaamise tingimused ja kord nähakse ette siseriiklikus õiguses.

6. Pikaajalise elaniku EL elamisloa kehtivusaja lõppemine ei tähenda mingil juhul pikaajalise elaniku staatuse tühistamist või kaotamist.

▼B

7. Kui pikaajalise elaniku staatuse tühistamine või kaotamine ei too kaasa riigist lahkumist, lubab liikmesriik asjaomasel isikul oma territooriumile jääda, kui isik täidab siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimused ega kujuta ohtu avalikule korrale või julgeolekule.

Artikkel 10

Protseduurilised tagatised

1. Iga otsust, millega keeldutakse pikaajalise elaniku staatuse andmisest või see staatus tühistatakse, tuleb põhjendada. Iga selline otsus tehakse asjaomasele kolmanda riigi kodanikule teatavaks kooskõlas siseriiklikes õigusaktides ettenähtud teavitamismenetlusega. Teatises osutatakse olemasolevatele apellatsioonimenetlustele ja nendega seotud tähtaegadele.

2. Kui pikaajalise elaniku staatuse saamise taotlus on tagasi lükatud või see staatus on tühistatud või kaotatud või kui elamisluba ei ole pikendatud, on asjaomasel isikul õigus otsus asjaomases liikmesriigis vaidlustada.

Artikkel 11

Võrdne kohtlemine

1. Pikaajalisi elanikke tuleb kohelda võrdselt kodanikega järgmistes valdkondades:

a) palgatöö või töö füüsilisest isikust ettevõtjana, tingimusel et see tegevus ei hõlma ka mitte juhuslikult avaliku võimu teostamist, ning teenistus- ja töötingimused, sh töölt vabastamise ja tasuga seotud tingimused;

b) haridus ja kutseõpe, sh siseriikliku õiguse kohaselt antavad õppetoetused;

c) diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide tunnustamine asjaomaste siseriiklike menetluste kohaselt;

d) sotsiaalkindlustus, sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse nagu see on määratletud siseriiklikus õiguses;

e) maksusoodustused;

f) juurdepääs üldsusele kättesaadavatele kaupadele ja teenustele, sh elamispinna hankimise kord;

g) ühinemisvabadus ning õigus liituda töötajate või tööandjate organisatsioonidega või kutseühinguga, sh sellistest organisatsioonidest saadavad eelised, ilma et see piiraks avalikku korda või julgeolekut käsitlevaid siseriiklikke sätteid;

h) vaba juurdepääs kogu asjaomase liikmesriigi territooriumile, arvestades siseriiklikes õigusaktides julgeolekukaalutlustel kehtestatud piiranguid.

▼B

2. Seoses lõike 1 punktidega b, d, e, f ja g võib asjaomane liikmesriik piirduda võrdsel kohtlemisel nende juhtudega, kus pikaajalise elaniku või tema pereliikmete, kellele isik taotleb soodustusi, alaline või tavaline eluskoht asub asjaomase liikmesriigi territooriumil.

3. Liikmesriigid võivad kehtestada piirangud oma kodanikega võrdsele kohtlemisele järgmistel juhtudel:

a) liikmesriigid võivad säilitada piirangud selliste töökohtade või füüsilisest isikust ettevõtjate tegevuse puhul juhtudel, kui kehtivate siseriiklike või ühenduse õigusaktide kohaselt on need tegevused reserveeritud oma kodanikele või EL või EMP kodanikele;

b) liikmesriigid võivad nõuda tõendit hariduse või koolituse saamiseks nõuetekohase keeleoskuse kohta. Ülikooli pääsemise tingimuseks võib olla teatud hariduslike eeltingimuste täitmine.

4. Sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse osas võivad liikmesriigid võrdsel kohtlemisel piirduda põhitoetustega.

▼M1

4a. Lõiked 3 ja 4 ei piira rahvusvahelise kaitse andnud liikmesriigi puhul direktiivi 2004/83/EÜ kohaldamist.

▼B

5. Liikmesriigid võivad otsustada lisatoetuste andmise lõikes 1 osutatud valdkondades.

Liikmesriigid võivad ka otsustada kohaldada võrdset kohtlemist muudes kui lõikes 1 osutatud valdkondades.

Artikkel 12

Kaitse väljasaatmise eest

1. Liikmesriik võib teha otsuse pikaajaline elanik välja saata üksnes siis, kui isik kujutab tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale ja julgeolekule.

2. Lõikes 1 osutatud otsus ei või põhineda majanduslikel kaalutlustel.

3. Enne kui liikmesriik teeb otsuse pikaajaline elanik välja saata, peab ta arvestama järgmiste teguritega:

a) elamise kestus tema territooriumil;

b) asjaomase isiku vanus;

c) tagajärjed asjaomase isiku ja tema pereliikmete jaoks;

▼B

d) sidemed elukohariigiga ja sidemete puudumine päritoluriigiga.

▼M1

3a. Kui liikmesriik otsustab saata välja pikaajalise elaniku, kelle pikaajalise elaniku ELi elamisluba sisaldab artikli 8 lõikes 4 osutatud märkust, taotleb ta kõnealuses märkuses nimetatud liikmesriigilt kinnitust selle kohta, et asjaomane isik on kõnealuses liikmesriigis endiselt rahvusvahelise kaitse saaja. Märkuses nimetatud liikmesriik vastab hiljemalt ühe kuu jooksul pärast teabetaotluse kättesaamist.

3b. Kui pikaajaline elanik on endiselt rahvusvahelise kaitse saaja märkuses nimetatud liikmesriigis, saadetakse ta välja kõnealusesse liikmesriiki, kes võtab rahvusvahelise kaitse saaja ja tema pereliikmed viivitamata ja ilma formaalsusteta tagasi, ilma et see piiraks kohaldatava liidu või siseriikliku õiguse ja perekonna ühtsuse põhimõtte kohaldamist.

3c. Erandina lõikest 3b jääb väljasaatmise otsuse vastu võtnud liikmesriigile õigus kooskõlas tema rahvusvaheliste kohustustega saata pikaajaline elanik riiki, mis ei ole rahvusvahelise kaitse andnud liikmesriik, kui kõnealune isik täidab direktiivi 2004/83/EÜ artikli 21 lõikes 2 täpsustatud tingimusi.

▼B

4. Kui väljasaatmise otsus on tehtud, peab pikaajalisel elanikul olema võimalus otsus asjaomases liikmesriigis edasi kaevata.

5. Pikaajalisele elanikule, kellel puudub piisav sissetulek, tuleb anda tasuta õigusabi samadel tingimustel nagu antakse tema elukohariigi kodanikele.

▼M1

6. Käesolev artikkel ei piira direktiivi 2004/83/EÜ artikli 21 lõike 1 kohaldamist.

▼B

Artikkel 13

Soodsamad siseriiklikud sätted

Liikmesriigid võivad anda alalisi või piiramata tähtajaga elamislube soodsamatel tingimustel, kui käesolevas direktiivis ette nähtud. Sellised elamisload ei anna õigust elada muudes liikmesriikides, nagu on sätestatud käesoleva direktiivi III peatükis.

III PEATÜKK

ELAMINE TEISTES LIIKMESRIIKIDES

Artikkel 14

Põhimõte

1. Pikaajaline elanik saab õiguse elada muu liikmesriigi kui selle liikmesriigi territooriumil, kus talle anti pikaajalise elaniku staatus, kauem kui kolm kuud, tingimusel et käesolevas peatükis sätestatud tingimused on täidetud.

▼B

2. Pikaajaline elanik võib elada teises liikmesriigis järgmistel alustel:

a) ta tegeleb seal majandustegevusega kas palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana;

b) ta elab seal seoses õpingute või kutseõppega;

c) muud põhjused.

3. Lõike 2 punktis a osutatud majandustegevuse puhul kas palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana võivad liikmesriigid uurida oma tööturu olukorda ning kohaldada siseriiklikku korda, mis reguleerib vastavalt vabade töökohtade täitmise või sellise majandustegevusega tegelemise tingimusi.

Tööturupoliitika raames võivad liikmesriigid eelistada liidu kodanikke ning kolmanda riigi kodanikke, kui see on ette nähtud ühenduse õigusaktides, või kolmanda riigi kodanikke, kes elavad seaduslikult asjaomases liikmesriigis ja saavad seal töötushüvitist.

4. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid piirata isikute koguarvu, kellele võib anda elamisloa, tingimusel et sellised piirangud kolmandate riikide kodanikele elamislubade andmise suhtes kehtivad õigusaktides juba käesoleva direktiivi vastuvõtmise ajal.

5. Käesolevas peatükis ei käsitleta nende pikaajaliste elanike elamist liikmesriigi territooriumil, kes:

a) töötavad teenusepakkuja lähetatud töötajatena teenuste piiriülese pakkumise eesmärgil;

b) on teenuse piiriülesed pakkujad.

Liikmesriigid võivad kooskõlas oma siseriikliku õigusega otsustada tingimused, mille kohaselt pikaajalised elanikud, kes soovivad minna teise liikmesriiki tegelema majandustegevusega hooajatöölisena, saavad elada nimetatud liikmesriigis. Piiriüleste töötajate suhtes võivad kehtida ka siseriikliku õiguse erisätted.

6. Käesoleva peatüki kohaldamine ei takista ühenduse asjaomaste sotsiaalkindlustust käsitlevate õigusaktide kohaldamist kolmandate riikide kodanike suhtes.

Artikkel 15

Tingimused teises liikmesriigis elamiseks

1. Võimalikult kiiresti ja hiljemalt kolme kuu jooksul pärast teise liikmesriigi territooriumile saabumist peab pikaajaline elanik taotlema selle liikmesriigi pädevalt asutuselt elamisluba.

▼B

Liikmesriigid võivad aktsepteerida, et pikaajaline elanik esitab elamisloa taotluse teise liikmesriigi pädevale asutusele siis, kui ta elab veel esimese liikmesriigi territooriumil.

2. Liikmesriigid võivad asjaomaselt isikult nõuda tõendeid selle kohta, et tal on:

a) stabiilne ja korrapärane sissetulek, millega ta suudab iseennast ja oma pereliikmeid ilma asjaomase liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada. Iga artikli 14 lõikes 2 osutatud kategooria puhul hindavad liikmesriigid kõnealuse sissetuleku laadi ja korrapärasust ning võivad seejuures võtta arvesse palkade ja pensionide miinimumtaset;

b) ravikindlustus, mis katab kõiki riske teises liikmesriigis, mis asjaomase liikmesriigi enda kodanike puhul üldiselt on kaetud.

3. Liikmesriigid võivad kooskõlas siseriikliku õigusega nõuda kolmandate riikide kodanikelt, et need täidaksid integratsioonimeetmeid.

Käesolevat tingimust ei kohaldata, kui asjaomaselt kolmanda riigi kodanikult on nõutud integratsioonitingimuste täitmist, selleks et saada pikaajalise elaniku staatust artikli 5 lõike 2 kohaselt.

Ilma et see piiraks teise lõigu kohaldamist, võib asjaomaselt isikult nõuda keelekursustel osalemist.

4. Taotlusele lisatakse siseriiklikus õiguses ettenähtud dokumentaalsed tõendid selle kohta, et asjaomane isik täidab asjaomased tingimused, ning pikaajaline elamisluba ja kehtiv sõidudokument või nende tõestatud koopiad.

Esimeses lõigus osutatud tõendid võivad sisaldada ka dokumentatsiooni elamispinna olemasolu kohta.

Eelkõige:

a) juhul, kui isik tegeleb majandustegevusega, võib teine liikmesriik asjaomaselt isikult nõuda järgmisi tõendeid:

   i) palgatöö puhul: tööleping, tööandja tõend töölevõtmise kohta või töölepingu sõlmimise ettepanek, nagu on ette nähtud siseriiklikes õigusaktides. Liikmesriigid määravad, missugust tõendivormi nõutakse;

   ii) füüsilisest isikust ettevõtja puhul: vajalike rahaliste vahendite olemasolu siseriikliku õiguse kohaselt sellise majandustegevuse jaoks, vajalikud dokumendid ja tegevusload;

▼B

b) juhul, kui isik tegeleb õpingute või kutseõppega, võib teine liikmesriik nõuda asjaomaselt isikult akrediteeritud õppeasutuse tõendit selle kohta, et ta on kantud nimekirja õpingute või kutseõppe eesmärgil.

Artikkel 16

Pereliikmed

1. Kui pikaajaline elanik kasutab oma õigust elada teises liikmesriigis ja tema perekond on loodud juba esimeses liikmesriigis, lubatakse direktiivi 2003/86/EÜ artikli 4 lõikes 1 osutatud tingimusi täitvatel pereliikmetel pikaajalise elanikuga kaasa minna või temaga hiljem ühineda.

2. Kui pikaajaline elanik kasutab oma õigust elada teises liikmesriigis ja tema perekond on loodud juba esimeses liikmesriigis, võidakse muudel kui direktiivi 2003/86/EÜ artikli 4 lõikes 1 osutatud tingimusi täitvatel pereliikmetel lubada pikaajalise elanikuga kaasa minna või temaga hiljem ühineda.

3. Elamisloa taotluse esitamise suhtes kohaldatakse artikli 15 lõiget 1.

4. Teine liikmesriik võib asjaomastelt pereliikmetelt nõuda koos elamisloa taotluse esitamisega:

a) nende pikaajalise elaniku EL elamisluba või elamisluba ja kehtivat reisidokumenti või nende tõestatud koopiaid;

b) tõendit selle kohta, et nad on elanud pikaajalise elaniku pereliikmena esimeses liikmesriigis;

c) tõendit selle kohta, et neil on stabiilne ja korrapärane sissetulek, millega nad suudavad iseennast asjaomase liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada, või et pikaajalisel elanikul on selline sissetulek ja kindlustus nende jaoks, samuti ravikindlustus, mis katab kõiki riske teises liikmesriigis. Liikmesriigid hindavad kõnealuse sissetuleku laadi ja korrapärasust ning võivad seejuures võtta arvesse palkade ja pensionide miinimumtaset.

5. Kui pere ei ole loodud juba esimeses liikmesriigis, kohaldatakse direktiivi 2003/86/EÜ.

Artikkel 17

Avalik kord ja julgeolek

1. Liikmesriik võib pikaajalise elaniku või tema pereliikme elamisloa taotluse tagasi lükata, kui asjaomane isik kujutab ohtu avalikule korrale ja julgeolekule.

▼B

Asjaomast otsust tehes kaalub liikmesriik pikaajalise elaniku või tema pereliikme poolt avaliku korra või julgeoleku vastu sooritatud õiguserikkumise raskust või laadi või asjaomase isikuga seotud ohte.

2. Lõikes 1 osutatud otsus ei või põhineda majanduslikel kaalutlustel.

Artikkel 18

Rahvatervis

1. Liikmesriik võib pikaajalise elaniku või tema pereliikme elamisloa taotluse tagasi lükata, kui asjaomane isik kujutab ohtu rahvatervisele.

2. Ainukesed haigused, mis võivad olla põhjuseks teise liikmesriigi territooriumile sisenemise keelamiseks või seal elamisloa andmisest keeldumiseks, on Maailma Tervishoiuorganisatsiooni asjaomastes kohaldatavates dokumentides määratletud haigused ning sellised muud nakkushaigused, mille suhtes kehtivad sätted vastuvõtva riigi kodanike kaitsmiseks. Liikmesriigid ei kehtesta uusi piiravamaid sätteid või tavasid.

3. Haigestumine pärast esimese elamisloa väljaandmist teises liikmesriigis ei või olla põhjuseks elamisloa pikendamisest keeldumiseks või riigist väljasaatmiseks.

4. Liikmesriik võib nõuda meditsiinilist kontrolli isikute puhul, kelle suhtes käesolevat direktiivi kohaldatakse, et tõestada, et neil ei ole mis tahes lõikes 2 osutatud haigusi. Sellist meditsiinilist kontrolli, mis võib olla tasuta, ei või teha süstemaatiliselt.

Artikkel 19

Taotluste läbivaatamine ja elamisloa väljaandmine

1. Pädev siseriiklik asutus vaatab taotluse läbi nelja kuu jooksu alates selle esitamisest.

Artiklites 15 ja 16 loetletud dokumentaalsete tõendite puudumisel või taotluse läbivaatamise keerukusega seotud erandlikel asjaoludel võib esimeses lõigus osutatud tähtaega pikendada kuni kolme kuu võrra. Sel juhul teatab pädev siseriiklik asutus sellest taotlejale.

2. Kui artiklites 14, 15 ja 16 esitatud tingimused on täidetud ja kui artiklites 17 ja 18 sätestatud avalikku korda ja julgeolekut ning rahvatervist käsitlevatest sätetest ei tulene teisiti, annab teine liikmesriik pikaajalisele elanikule välja pikendatava elamisloa. Elamisluba on vajaduse korral taotluse alusel automaatselt pikendatav. Teine liikmesriik teatab oma otsusest esimesele liikmesriigile.

▼B

3. Teine liikmesriik annab pikaajalise elaniku pereliikmetele pikendatavad elamisload, mis kehtivad sama aja vältel nagu pikaajalisele elanikule välja antud elamisluba.

▼M1

Artikkel 19a

Pikaajalise elaniku ELi elamisloa muudatused

1. Kui pikaajalise elaniku ELi elamisluba sisaldab artikli 8 lõikes 4 osutatud märkust ning kui vastutus pikaajalise elaniku rahvusvahelise kaitse eest kantakse kooskõlas asjaomaste rahvusvaheliste õigusaktidega või siseriikliku õigusega teise liikmesriiki üle enne, kui kõnealune liikmesriik väljastab artikli 8 lõikes 5 osutatud pikaajalise elaniku ELi elamisloa, taotleb teine liikmesriik pikaajalise elaniku ELi elamisloa väljastanud liikmesriigilt kõnealuse märkuse asjakohast muutmist.

2. Kui pikaajalisele elanikule antakse rahvusvaheline kaitse teises liikmesriigis enne, kui kõnealune liikmesriik väljastab artikli 8 lõikes 5 osutatud pikaajalise elaniku ELi elamisloa, taotleb kõnealune liikmesriik pikaajalise elaniku ELi elamisloa väljastanud liikmesriigilt elamisloa muutmist, et lisada sinna artikli 8 lõikes 4 osutatud märkus.

3. Pikaajalise elaniku ELi elamisloa väljastanud liikmesriik väljastab muudetud pikaajalise elaniku ELi elamisloa hiljemalt kolme kuu jooksul pärast lõigetes 1 ja 2 osutatud taotluse saamist teiselt liikmesriigilt.

▼B

Artikkel 20

Protseduurilised tagatised

1. Iga otsust, millega keeldutakse elamisloa andmisest, tuleb põhjendada. Otsus tehakse asjaomasele kolmanda riigi kodanikule teatavaks kooskõlas siseriiklikes õigusaktides ettenähtud teavitamismenetlusega. Teatises osutatakse olemasolevatele võimalikele apellatsioonimenetlustele ja nendega seotud tähtaegadele.

Artikli 19 lõikes 1 ettenähtud tähtaja jooksul otsuse tegemata jätmisest tulenevad tagajärjed määratakse kindlaks asjaomase liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.

2. Kui elamisloa taotlus on tagasi lükatud või kui elamisluba ei ole pikendatud või kui see on tühistatud, on asjaomasel isikul õigus otsus asjaomases liikmesriigis vaidlustada.

Artikkel 21

Kohtlemine teises liikmesriigis

1. Kui pikaajaline elanik on saanud artiklis 19 ettenähtud elamisloa teises liikmesriigis, koheldakse teda selles liikmesriigis võrdselt selle riigi kodanikega artiklis 11 sätestatud valdkondades ja tingimustel.

▼B

2. Pikaajalisel elanikul on juurdepääs tööturule lõike 1 sätete kohaselt.

Liikmesriigid võivad artikli 14 lõike 2 punktis a osutatud isikutel piirata juurdepääsu töökohtadele, mis on erinevad neist, mille jaoks neile anti elamisluba siseriiklike õigusaktide kohaselt kuni 12 kuuks.

Liikmesriigid võivad kooskõlas oma siseriikliku õigusega otsustada tingimused, mille kohaselt artikli 14 lõike 2 punktides b või c osutatud isikud võivad tegutseda palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana.

3. Kui pikaajalise elaniku pereliikmed on saanud artiklis 19 ettenähtud elamisloa teises liikmesriigis, on neil selles liikmesriigis direktiivi 2003/86/EÜ artiklis 14 loetletud õigused.

Artikkel 22

Elamisloa tühistamine ja tagasivõtmise kohustus

1. Kuni kolmanda riigi kodanikul ei ole pikaajalise elaniku staatust, võib teine liikmesriik otsustada elamisluba mitte pikendada või see tühistada ning kohustada asjaomast isikut ja tema pereliikmeid kooskõlas siseriiklikus õiguses ettenähtud menetlusega, sh riigist lahkumise kord, lahkuma tema territooriumilt järgmistel juhtudel:

a) avaliku korra ja julgeoleku põhjustel, nagu see on määratletud artiklis 17;

b) artiklites 14, 15 ja 16 sätestatud tingimused ei ole enam täidetud;

c) kolmanda riigi kodanik ei ela asjaomase liikmesriigi territooriumil seaduslikult.

2. Kui teine liikmesriik võtab ühe lõikes 1 osutatud meetmetest, peab esimene liikmesriik pikaajalise elaniku ja tema pereliikmed viivitamata ja ilma formaalsusteta tagasi võtma. Teine liikmesriik teatab oma otsusest esimesele liikmesriigile.

3. Kuni kolmanda riigi kodanikul ei ole pikaajalise elaniku staatust ja ilma et see piiraks lõikes 2 osutatud tagasivõtmise kohustust, võib teine liikmesriik teha avaliku korra ja julgeoleku kaalutlustel otsuse kolmanda riigi kodanik liidu territooriumilt välja saata kooskõlas artikliga 12 ja seal sätestatud tagatisi kohaldades.

Sellistel juhtudel konsulteerib teine liikmesriik otsust tehes esimese liikmesriigiga.

▼B

Kui teine liikmesriik teeb otsuse asjaomane kolmanda riigi kodanik välja saata, võtab ta asjakohased meetmed otsuse tõhusaks rakendamiseks. Sellistel juhtudel esitab teine liikmesriik esimesele liikmesriigile asjakohase teabe väljasaatmisotsuse rakendamise kohta.

▼M1

3a. Kui rahvusvahelist kaitset ei ole vahepeal ära võetud või kui isik kuulub ühte direktiivi 2004/83/EÜ artikli 21 lõikes 2 täpsustatud kategooriatest, ei kohaldata käesoleva artikli lõiget 3 nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kelle pikaajalise elaniku ELi elamisluba, mille on välja andnud esimene liikmesriik, sisaldab käesoleva direktiivi artikli 8 lõikes 4 osutatud märkust.

Käesolev lõige ei piira direktiivi 2004/83/EÜ artikli 21 lõike 1 kohaldamist.

▼B

4. Lõike 1 punktides b ja c osutatud juhtudel ei kaasne väljasaatmisotsusega alaline elamiskeeld.

5. Lõikes 2 osutatud tagasivõtmiskohustus ei piira võimalust, et pikaajaline elanik ja tema pereliikmed lähevad kolmandasse liikmesriiki.

Artikkel 23

Pikaajalise elaniku staatuse saamine teises liikmesriigis

1. Taotluse korral annab teine liikmesriik pikaajalisele elanikule artiklis 7 sätestatud staatuse, kui artiklitest 3, 4, 5 ja 6 ei tulene teisiti. Teine liikmesriik teatab oma otsusest esimesele liikmesriigile.

2. Pikaajalise elaniku staatuse saamise taotluste esitamise ja nende läbivaatamise suhtes kohaldatakse teises liikmesriigis artiklis 7 sätestatud menetlust. Elamisloa väljaandmise suhtes kohaldatakse artiklit 8. Kui taotlus tagasi lükatakse, kohaldatakse artiklis 10 sätestatud protseduurilisi tagatisi.

IV PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 24

Aruandlus ja läbivaatamine

Komisjon annab korrapäraselt ja esimest korda hiljemalt 23. jaanuaril 2011 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru käesoleva direktiivi kohaldamisest liikmesriikides ning teeb vajaduse korral muudatusettepanekuid. Artiklite 4, 5, 9, 11 ja III peatüki puhul tehakse muudatusettepanekuid tähtsuse järjekorras.

▼B

Artikkel 25

Kontaktpunktid

▼M1

Liikmesriigid määravad kontaktpunktid, kes vastutavad artiklites 8, 12, 19, 19a, 22 ja 23 osutatud teabe ja dokumentide vastuvõtmise ja edastamise eest.

▼B

Liikmesriigid teevad asjakohast koostööd esimeses lõigus osutatud teabe ja dokumentide vahetamisel.

Artikkel 26

Ülevõtmine

▼M2

Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 23. jaanuaril 2006. Liikmesriigid jõustavad artikli 4 lõike 2 kolmanda lõigu ja lõike 3a järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 12. juuniks 2026. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

▼B

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 27

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Artikkel 28

Adressaadid

Käesolev direktiiv on vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule adresseeritud liikmesriikidele.